

Amsterdam/Den Haag/Gorinchem, 14 juni 2021

Betreft: Reactie Building Change op jaarrapportage beleidscoherentie

Geachte Kamerleden,

Tijdens het wetgevingsoverleg Jaarverslag en Slotwet BH-OS 2020 op 24 juni gaat u in debat met minister Kaag (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking). Op de agenda staat ook de [jaarrapportage beleidscoherentie](#) voor ontwikkeling. In deze rapportage gaat het - zoals afgesproken in het [Actieplan beleidscoherentie](#) voor ontwikkeling - over de voortgang op de volgende onderwerpen:

- Het tegengaan van belastingontwijking en -ontduiking
- Ontwikkelingsvriendelijke handelsakkoorden
- Ontwikkelingsvriendelijke investeringsregimes
- Verduurzaming van productie en handel
- Het tegengaan van klimaatverandering, specifiek de ondersteuning van ontwikkelingslanden daarin.

Centraal staat de vraag in hoeverre de Nederlandse inzet op deze (of gerelateerde) onderwerpen daadwerkelijk ten goede komt aan ontwikkelingslanden. In deze brief gaan we vanuit Building Change eerst in op enkele algemene aspecten, waarna we inzoomen op de vijf bovengenoemde onderwerpen.

Nederlandse inzet voor beleidscoherentie voor ontwikkeling

Building Change is verheugd dat het huidige kabinet de inzet voor een coherent buitenlands beleid voortzet. In Europees verband steekt Nederland gunstig af met deze stelselmatige inzet. Nederland is zich bewust van het feit dat we niet alleen via ontwikkelingssamenwerking invloed hebben op de situatie in ontwikkelingslanden. Door jaarlijks te rapporteren over de inzet, stelt de minister de Tweede Kamer in staat de vinger aan de pols te houden. Een positieve ontwikkeling in de jaarrapportage beleidscoherentie 2020 ten opzichte van vorig jaar is dat er meer aandacht is voor gender en vrouwenrechten in de rapportage.

De rapportage geeft een relevante opsomming van initiatieven die ondernomen worden voor beleidscoherentie, maar waar ziet de minister uitdagingen? We zijn nog op zoek naar meer analyse van de inzet. Worden eventuele negatieve effecten op ontwikkelingslanden, vanwege beleidsterreinen binnen en buiten de portefeuille Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, voldoende gesignaleerd en tegengegaan? Wordt synergie tussen ontwikkelingssamenwerking en andere beleidsterreinen voldoende bevorderd? Die vragen worden onvoldoende beantwoord in de rapportage. Er wordt nog te weinig gerapporteerd op wat de effecten van de inzet zijn de praktijk.

- Bevraag de minister op wat de effecten in de praktijk zijn van haar inzet op beleidscoherentie.
- In de rapportage ontbreekt analyse over hoe zaken als het recht op voedsel, landrechten, behoud van biodiversiteit, gendergelijkheid en het Nederlandse handels-, landbouw- en financieel beleid op gebied van landbouw met elkaar samenhangen. Terwijl Nederlands handelsbelangen enorme impact hebben in het buitenland op deze zaken. Is de minister bereid om een dergelijke analyse in toekomstige rapportages toe te voegen?

Met het streven naar beleidscoherentie in het achterhoofd is begin 2019 een nieuwe kwaliteitseis 'Effecten op ontwikkelingslanden' toegevoegd aan het Integraal Afwegingskader (IAK).¹ Deze vraagt van ministeries nieuw beleid en wet- en regelgeving te toetsen op eventuele effecten op ontwikkelingslanden. Ook is er een kwaliteitseis 'Effecten op gendergelijkheid' toegevoegd.² Een consequente toepassing van deze kwaliteitseisen zou een stimulans moeten zijn voor coherenter beleid. Echter, Building Change heeft hier in de afgelopen twee jaar nog te weinig van gezien. Momenteel wordt het IAK herzien. Wij doen de volgende aanbevelingen, waar u de minister verder op kunt bevragen.

- Bevorder dat er bij de verschillende vakministeries voldoende kennis is om bij nieuwe voorstellen te toetsen op effecten voor ontwikkelingslanden.
- Zie er op toe dat een aangepast IAK de kwaliteitseisen 'Effecten op ontwikkelingslanden' en 'Effecten op gendergelijkheid', consequent toepast op nieuwe voorstellen voor beleid, wet- en regelgeving die mogelijke effecten hebben op ontwikkelingslanden.

Monitor Brede Welvaart en Actieplan beleidscoherentie

In de Monitor Brede Welvaart (MBW), die sinds 2018 jaarlijks gepubliceerd wordt, analyseren de verschillende planbureaus ook de externe effecten van het Nederlandse beleid (dimensie 'elders'). Uit de laatste MBW blijkt dat Nederland het op een aantal punten slecht tot erg slecht doet in vergelijking met andere EU landen, met name t.a.v. milieu en de import van schaarse grondstoffen uit onder meer ontwikkelingslanden. De Monitor Brede Welvaart laat zien dat onze welvaart ('hier en nu') ten koste gaat van welvaart en biodiversiteit – en dus de weerbaarheid tegen klimaatverandering – in het buitenland. Via handelsverdragen en -relaties houden we bijvoorbeeld een intensief landbouwmodel in stand dat in veel landen tot ontbossing en de aantasting van ecosystemen leidt, en lokale producenten uit de markt drukt. Hierover wordt niet gesproken in de jaarrapportage beleidscoherentie.

Building Change constateert lacunes in het Actieplan beleidscoherentie in relatie tot de rol van Nederland 'elders' zoals geschetst in de Monitor. Er staan geen heldere, concrete voornemens in om de Nederlandse druk op schaarse natuurlijke hulpbronnen in ontwikkelingslanden significant te verminderen.

- Maak een koppeling tussen de MBW en het Actieplan beleidscoherentie, met als doel de Nederlandse mondiale voetafdruk concreet en substantieel te verminderen.

Tegengaan belastingontwijking

Building Change waardeert dat de aandacht voor belastingontwijking de afgelopen jaren is toegenomen. Tegelijkertijd staat Nederland internationaal nog steeds hoog in de lijstjes als belastingparadijs. Dit ten koste van ontwikkelingslanden, die belastinginkomsten mislopen. In aanvulling op de voortgangsrapportage hebben wij daarom de volgende suggesties en vragen.

- De huidige selectiecriteria voor het identificeren en selecteren van belastingparadijzen zijn ongeschikt. Daarom dient Nederland in EU-verband in te zetten op een aanscherping van de selectiecriteria voor het toevoegen of verwijderen van de Europese lijst van non-coöperatieve jurisdicties. Breid de geografische reikwijdte van de lijst uit, en bespreek ook binnen de VN de mogelijkheid om tot een mondiale zwarte lijst te komen.

---

¹<https://www.kcwj.nl/kennisbank/integraal-afwegingskader-beleid-en-regelgeving/verplichte-kwaliteitseisen/effecten-op-ontwikkelingslanden>

²<https://www.kcwj.nl/kennisbank/integraal-afwegingskader-beleid-en-regelgeving/verplichte-kwaliteitseisen/effecten-op-gendergelijkheid>

- Nederland dient de oprichting van een internationale beleidsherziening onder leiding van de Verenigde Naties te steunen. Alleen zo kunnen ontwikkelingslanden democratisch meebeslissen over de allocatie en verdeling van winsten, wat zonder lidmaatschap via de OESO en G7 onvoldoende mogelijk is. Ook dient er een internationale minimumbelasting te worden afgesproken om zorg te dragen dat deze groep landen voldoende belastinginkomsten kan genereren.
- Het is gunstig dat Nederland naar aanleiding van een uitspraak van het Europese Hof de *substance criteria* heeft aangescherpt. Echter om de doorstroomfunctie van Nederland te beëindigen, dient Nederland substance eisen aan te passen door de eisen te koppelen aan de economische nexus van de doorstroomvennootschap.
- De Notitie Fiscaal Verdragsbeleid 2020 (NFV) kent verbeteringen ten aanzien van ontwikkelingslanden door het onderhandelingssteam meer ruimte te geven enkele clausules uit het VN-modelverdrag aan te bieden. Echter ten behoeve van *domestic resource mobilisation* dient Nederland ontwikkelingslanden een eerlijke aandeel heffingsrechten toe te kennen tijdens de onderhandelingen over nieuwe belastingverdragen. Waarom kan niet het gehele VN-modelverdrag worden gebruikt?

Ontwikkelingsvriendelijke handelsakkoorden

Handelsakkoorden kunnen bijdragen aan economische groei, hetgeen ook ten goede kan komen aan de welvaart in ontwikkelingslanden. Maar handelsakkoorden zijn niet vanzelf ontwikkelingsvriendelijk, onder meer omdat private partijen vaak primair gericht zijn op winst en het zoeken naar locaties waar productiekosten zo laag mogelijk gehouden kunnen worden. Dit kan ten koste gaan van mens en milieu.

Building Change mist aandacht voor de mogelijk negatieve effecten van internationale handel voor milieu en duurzaamheid, mensenrechten en gendergelijkheid in de voortgangsrapportage. Wat zijn de directe en indirecte effecten van handelsakkoorden op lokale voedselzekerheid, lokale werkgelegenheid, de kwaliteit van werk (denk aan laagbetaalde arbeid), landrechten, intellectuele eigendomsrechten (denk aan de toegang tot zaden) en de positie van vrouwen en inheemse groepen?

- Hoe worden “ontwikkeling” en “ontwikkelingsvriendelijk” gedefinieerd? Hoe wordt dit bij handelsverdragen ingevuld met criteria die daarvoor beschouwd worden, zoals bijdragen aan mensenrechten, gender, bijdrage aan werkgelegenheid, leefbaar loon, belastinginkomsten, voedselzekerheid, landrechten van vrouwen en gemeenschappen, duurzaamheid, milieu?
- De voortgangsrapportage spreekt over het opstarten van de European Partnership Agreement (EPA) onderhandelingen. Het (her)starten van de EPA onderhandelingen zou positief kunnen bijdragen aan duurzaamheid, bijv. voedsel en landbouw. Maar de opzet van de EPA zal niet bijdragen aan de positie van kleinschalige boeren, met name vrouwen, om zelf voedsel te produceren voor de lokale markt en daarmee lokale voedselzekerheid te versterken. De EPA is gericht op het openen van de markt maar daarbij komt de marktpositie van lokale boeren soms in gevaar. Vraag de minister hoe zij de positie van kleinschalige boeren in de EPA en bij de EPA-onderhandelingen kan versterken? Vraag de minister om een diepgaande impact analyse van EPA's op kleinschalige boeren.
- Maak onderhandelingen over handelsverdragen maximaal transparant en participatief. Zie erop toe dat in EU verband voor elk nieuw verdrag een grondige *Sustainability Impact Assessment* wordt uitgevoerd, met bijzondere aandacht voor mensenrechten, verbetering van de economische positie van vrouwen en het tegengaan van kinderarbeid. Bijvoorbeeld ook bij de eerder genoemde EPA onderhandelingen.
- Het is belangrijk dat Nederland alleen handelsverdragen aangaat met landen die het Parijs Akkoord ondertekend hebben en de juridisch bindende verplichtingen nakomen.³ Deze eis zal deel moeten

---

³<https://nl.ambafrance.org/Non-paper-from-the-Netherlands-and-France-on-trade-social-economic-effects-and>

uitmaken van de zogenaamde "essentiële elementen" van de handelsovereenkomst, die unilaterale remedies mogelijk maken in geval van schending.

Ontwikkelingsvriendelijke investeringsakkoorden

Building Change vraagt aandacht voor de negatieve impact die investeringen door buitenlandse bedrijven in ontwikkelingslanden kunnen hebben. Het huidige investeringsbeschermingsmechanisme kan zeer schadelijk uitpakken voor ontwikkelingslanden. De torenhoge schadevergoedingen waartoe ontwikkelingslanden worden veroordeeld gaan ten koste van publieke middelen die ontwikkelingslanden nodig hebben om te investeren in onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid etc.

Nederlandse investeerders kunnen naar nationale rechtbanken toestappen én gebruikmaken van ISDS. Nationale investeerders hebben alleen toegang tot het eigen rechtstelsel en daarmee een zwakkere rechtspositie.

- Blijf aandacht vragen voor de structurele zwaktes van arbitrage (ISDS), met name op het punt van onafhankelijkheid, in vergelijking met een volwaardige rechtsgang. Vraag de regering hoe de onbalans in rechtstoegang voor investeerders, maar ook voor eventuele benadeelden, structureel aangepakt kan worden.
- Bepleit bij het kabinet een flexibele opstelling in onderhandelingen met ontwikkelingslanden over nieuwe investeringsverdragen, waarbij rekening gehouden wordt met hun capaciteit en de ruimte die zij nodig hebben voor nationaal beleid.

Verduurzaming van productie en handel

Ondanks de inzet van het kabinet voor verduurzaming van productie en handel, is er nog een lange weg te gaan om het overkoepelende doel te bereiken: "*verantwoordelijkheid van Nederlandse bedrijven bij inkoop en uitbesteding in ontwikkelingslanden*". Uit de verschillende evaluaties verricht in 2020 blijkt dat een integrale aanpak noodzakelijk is om verantwoordelijkheid van Nederlandse bedrijven voor mensenrechtenschendingen en milieuschade in hun waardeketens te vermijden. De huidige inzet op sectorale vrijwillige initiatieven en internationale richtlijnen levert onvoldoende resultaat op. Uit de meting van het ministerie blijkt dat slechts 12 van de grote Nederlandse bedrijven het volledige proces van gepaste zorgvuldigheid zoals beschreven in de OESO-richtlijnen volledig implementeert. Ook bleek dat slechts 1.6% van de bedrijven uit hoge risicosectoren door de IMVO-convenanten bereikt worden⁴. Een brede gepaste zorgvuldigheidsverplichting is daarom noodzakelijk. De inzet op een Europees wetgevingstraject brengt echter veel onzekerheden met zich mee, zeker gezien de vertraging die dit proces recent heeft opgelopen.⁵

- Gezien het uitstel van de Europese Commissie, is het van groot belang dat het kabinet niet afwacht maar Nederlandse wetgeving voor duurzaam en verantwoord ondernemen invoert.
- COVID-19 bracht boven tafel hoe cruciaal belangrijk lokale voedselsystemen zijn voor zeer grote groepen mensen om op terug te kunnen vallen. Dit heeft een enorme impuls gegeven aan lokale mensen, in het bijzonder vrouwen, om hun eigen land en watergebruik systemen en kennis daaromtrent te versterken. Geef in het IMVO-beleid extra aandacht aan de lokale landbouwsector, die grote impact heeft op milieu, mensenrechten, voedselzekerheid en landrechten in ontwikkelingslanden.
- Nederland heeft een grote rol heeft als doorvoerhaven van agri-commodities en een bepalende rol in infrastructuur-ontwikkeling t.b.v. deze handel en heeft zich gecommitteerd aan het terugdringen van

⁴ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z13823&did=2020D29354

⁵ https://www.politico.eu/article/europe-inc-puts-brussels-new-business-rules-on-ice/?utm_medium=Social&utm_source=Twitter#Echobox=1621890229

ontbossing in het Parijs Akkoord, EU Actieplan⁶ en Amsterdam Declaration. Vraag de minister welke resultaten zijn behaald op het vlak van de Nederlandse bijdrage aan het terugdringen van ontbossing t.g.v. agri-commodities.

- De groeiende erkenning dat vrouwen doorgaans anders en harder geraakt worden door schendingen in productieketens is belangrijk. Het Gender-Responsive Due Diligence Platform is een eerste stap om bedrijven voor te lichten. Echter blijkt dat Nederlandse bedrijven moeite hebben met het betrekken van genderspecifieke risico's in de toepassing van gepaste zorgvuldigheid. Ook identificeren slechts twee IMVO-convenanten gender als dwarsdoorsnijdend thema⁷. Verdere stappen om genderresponsiviteit in gepaste zorgvuldigheid door bedrijven te waarborgen zijn daarom noodzakelijk⁸.

De coherentie tussen het IMVO-beleid en de beleidsterreinen van andere ministeries ontbreekt nu grotendeels. Al het beleid dat bedrijven aanzet tot internationale handel en ondernemen, dient altijd meteen gepaard te gaan met verantwoord ondernemen. Dit gaat dan ook over het beleid van andere ministeries dan Buitenlandse Handel en ontwikkelingssamenwerking, zoals bijvoorbeeld het ministerie van economische zaken en klimaat. Direct moet de voorwaarde gelden dat bedrijven alleen de stap naar ontwikkelingslanden zetten als ze zich verdiepen in de risico's voor mens en milieu, en een *due diligence* plan opzetten.

- Inventariseer al het bedrijvenbeleid en beoordeel of IMVO als voorwaarde wordt gesteld, dus ook het topsectorenbeleid. Vraag de minister helder te maken welke financieringsinstrumenten (inclusief Economische Zaken en Klimaat en crisis-steunpakketten) MVO-voorwaarden invoert en wanneer.
- Ook op het gebied van Maatschappelijk verantwoord inkopen kunnen er nog stappen worden gezet. De overheid kan een grote rol spelen in het stimuleren van verantwoord ondernemen en zou alleen nog moeten inkopen van bedrijven die aan de MVO-voorwaarden voldoen. Het is van groot belang dat het kabinet zorgt dat bij aanbestedingen de Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) als uitvoeringsvoorwaarden en gunningscriteria kunnen worden gebruikt. Volgens de IOB worden de ISV momenteel dan ook slechts bij 2,5% van de totale aanbestedingswaarde van de overheid gebruikt. Concrete doelen, activiteiten en tijdslijnen voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen zijn nodig.
- Geef in het IMVO-beleid, waaronder de convenanten, gepaste aandacht aan het respecteren van internationale wet- en regelgeving met betrekking tot schadelijke stoffen (REACH, conventies van Bazel, Rotterdam en Stockholm). Zet in op meer transparantie in ketens over het gebruik van schadelijke chemicaliën door buitenlandse bedrijven die niet rechtstreeks onder de huidige EU geldende regelgeving vallen, zoals in de textielsector. Bevrage de minister over hoe zij de samenwerking met het Ministerie van I&W voor zich ziet bij de integratie van het schadelijk stoffenbeleid voor beleidscoherentie.

Het tegengaan van klimaatverandering, specifiek de ondersteuning van ontwikkelingslanden daarin

Het zijn de armste landen die het hardst worden getroffen door klimaatverandering, terwijl zij daar het minst aan hebben bijgedragen. De Nederlandse inzet om te voorkomen dat klimaatbeleid leidt tot negatieve gevolgen voor de voedselproductie, toegang tot water, bossen en biodiversiteit in ontwikkelingslanden ondersteunt Building Change. Graag stellen wij op onderdelen een aanscherping voor van de inzet.

- Het Nederlandse klimaatdoel is slechts 49% en dat ontnemt landen in het mondiale zuiden de ruimte om zich verder te ontwikkelen. In de nieuwe Europese klimaatwet is vastgelegd dat de EU in 2030 55% minder

⁶https://ec.europa.eu/info/files/communication-2019-stepping-eu-action-protect-and-restore-worlds-forests_en

⁷https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z13823&did=2020D29354

⁸https://actionaid.nl/wp-content/uploads/2020/02/We-Mean-Business-Protecting-Womens-Rights-in-Global-Supply-Chains_ActionAid_March-2020.pdf

broeikasgassen uitstoot t.o.v. 1990. Dit is een belangrijke nieuwe ambitie. We moeten ervoor zorgen dat de uitvoering van ons klimaatbeleid geen negatieve effecten heeft op (het milieu en de leefomgeving van) mensen elders in de wereld.

- Het is heel goed dat er verschillende opties voor het uitfasen van de Exportkredietverzekering-steun aan fossiele transacties zijn geformuleerd. Nu is het zaak door te pakken en een einddatum voor alle exportsteun aan nieuwe olie- en aardgas-gerelateerde projecten in te stellen. Samen met het Verenigd Koninkrijk kan Nederland binnen het Export Finance for Future (E3F) verband andere landen overtuigen hetzelfde te doen wanneer het later dit jaar de volgende internationale E3F meeting organiseert. Ook de subsidies binnen Nederland moeten worden uitgefaseerd. De overheid verstrekt nu 17,5 miljard euro aan subsidies voor fossiel binnen Nederland, en 1,5 miljard aan fossiele exportsteun⁹.
- Ontwikkelingsbanken moeten kunnen aantonen dat al hun investeringen, ook die via *financial intermediaries* lopen, in overeenstemming zijn met de klimaatdoelstellingen zoals deze in Parijs zijn overeengekomen, als ook met SDG 7 en 13.

Klimaatfinanciering

Een belangrijk onderdeel van het Parijs Akkoord is de belofte van de ontwikkelde landen (in Annex 2 van het UNFCCC raamverdrag) om vanaf 2020 \$100 miljard per jaar te mobiliseren voor steun aan adaptatie en mitigatie in ontwikkelingslanden. Daarbij zouden adaptatie en mitigatie 'in balans' zijn (doorgaans geïnterpreteerd als: 50%/50%), en zou prioriteit worden gegeven aan steun voor de meest kwetsbare landen (lage inkomenslanden en kleine eilandstaten). De meest recente rapportage hierover van de OESO¹⁰ laat zien dat steeds meer klimaatfinanciering wordt verstrekt in de vorm van leningen in plaats van giften. Een aanzienlijk deel betreft gemobiliseerde private investeringen waarvan de klimaatrelevantie niet op projectniveau kan worden geverifieerd. Ondersteuning van adaptatie blijft ver achter bij de doelstelling, en uit de cijfers blijkt niet dat prioriteit wordt gegeven aan de kwetsbaarste landen. Die twee constatering hangen samen: voor leningen en private investeringen geldt dat deze maar zeer beperkt bestemd zijn voor adaptatie of voor de kwetsbaarste landen. Onderzoek van Oxfam¹¹ en CARE¹² heeft bovendien laten zien dat veel landen de klimaatrelevantie van hun klimaatfinanciering overdrijven. Volgens Oxfam bedroeg de 'netto' publieke klimaatfinanciering in 2018 geen \$62 miljard (OESO) maar rond de \$20 miljard, waarvan \$6 à 7 miljard voor adaptatie.

Op basis van economisch gewicht (ten opzichte van de andere Annex 2 landen), zou Nederland \$1,7 miljard moeten bijdragen, waarvan \$850 miljoen voor adaptatie. Bovendien is Nederland niet alleen verantwoordelijk voor zijn eigen aandeel, maar ook voor het geheel. Het niet voldoen aan de \$100 miljard belofte, met name wat betreft adaptatie, is een collectief falen van de Annex 2 landen, waarop de Nederlandse minister moet worden aangesproken, en waar zij haar collega's op moet aanspreken. Dit kan tijdens de COP26, waar het nakomen van de beloften met betrekking voor klimaatfinanciering op de agenda staat.

- Zet specifiek in op de toegankelijkheid, zowel van onderhandelingen als van klimaatfinanciering, voor ondervertegenwoordigde groepen die extra kwetsbaar zijn voor de gevolgen van klimaatverandering, zoals vrouwen en hun organisaties.

---

⁹<https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/subsidie-voor-fossiele-brandstoffen-ongekend-groot#:~:text=Het%20gaat%20hierbij%20niet%20om,vrijstellingen%20voor%20zeer%20grote%20verbruikers.&text=De%20jaarlijkse%20subsidie%20voor%20fossiele%2C%2017%2C5%20miljard%20euro>

¹⁰<https://www.oecd.org/environment/climate-finance-provided-and-mobilised-by-developed-countries-in-2013-18-f0773d55-en.htm>

¹¹<https://www.oxfam.org/en/research/climate-finance-shadow-report-2020>

¹²<https://careclimatechange.org/climate-adaptation-finance-fact-or-fiction/>

- Klimaatfinanciering is nog onvoldoende transparant en inzichtelijk om na te gaan hoe inclusief, effectief en efficiënt de geldstromen en projecten zijn. Vraag de minister hoe zij de transparantie kan verbeteren.
- Klimaatfinanciering is niet additioneel aan ODA-gelden en gaat daardoor ten koste van andere onderdelen van OS.¹³ Roep de minister op om klimaatfinanciering additioneel aan ODA-gelden te besteden.

Klimaatadaptatie

- Water wordt geen enkele keer genoemd. Ook klimaatadaptatie niet (alleen Dutch Fund for Climate and Development (DFCD). Terwijl er weldegelijk verschillende waterinitiatieven ondersteund worden vanuit BuHa-OS. Kan de minister toelichten waarom dit onderwerp ontbreekt in de rapportage?
- Deze rapportage mist een analyse m.b.t. de beleidscoherentie over de mate waarin verschillende initiatieven op klimaatadaptatie worden ondersteund. Hoe worden de risico's in kaart gebracht en gemitigeerd en hoe wordt hierover gerapporteerd?
- Naast negatieve effecten van de productie van bio-energie, zouden alle risico's van mal-adaptatie en -mitigatie in klimaatbeleid actief en transparant meegenomen en getoetst moeten worden. Zoals bij grootschalige dammen, windmolenparken en geothermische installaties¹⁴.

Dutch Fund for Climate and Development (DFCD)

In welke mate geeft DFCD zoals vormgegeven door het consortium o.l.v. FMO daadwerkelijk invulling aan de letter en geest van Motie Voordewind c.s. waarin om een gecombineerde aanpak van klimaat en ontwikkeling wordt verzocht¹⁵ en daarop volgende aanvullende voorwaarden zoals de Kamer heeft voorgesteld om het fonds daadwerkelijk toegankelijk te maken voor lokale stakeholders – ecosysteem-afhankelijke lokale gemeenschappen in het bijzonder- en mitigatie en adaptatie via duurzaam ecosysteembehoud en herstel? Welke vorm van monitoring is daartoe ingericht en op welke wijze wordt de Kamer adequaat geïnformeerd?

- Het DFCD zet primair in op het faciliteren van private sector investeringen in klimaatprojecten. Hoe wordt voorkomen dat private sector-belangen prioriteit krijgen boven die van de meest kwetsbare groepen?
- Het rapport benoemt dat alle projecten aan de voorkant zijn getoetst of ze de weerbaarheid van de meest kwetsbaren verbeteren, maar wie doet dat op basis waarvan, en hoe en wanneer wordt de Kamer hierover geïnformeerd?
- Er zijn zorgen over het waarborgen van landrechten en duurzaamheid van grootschalige projecten gericht op commerciële bomenaanplant. Welke mitigerende maatregelen treft DFCD hiervoor?
- Wat betreft de toegankelijkheid van het fonds voor lokale groepen of gender-responsiviteit: welke tastbare resultaten kan DFCD op dit vlak aantonen? De 6 *key performance indicators* benoemen nu niet een focus op de meest kwetsbaren, gender-responsiviteit of een actieve rol van lokale actoren in projecten.

Climate Investment Funds

De “green, resilient, and inclusive development (GRID)” aanpak van de Wereldbank, met nadruk op het mobiliseren van privaat geld, voldoet niet aan de behoeften van de meest kwetsbaren, zie het recente Eurodad rapport¹⁶. Schaarse publieke gelden voor humanitaire hulp en opbouw moeten niet samengaan met een bredere private

¹³ https://actionaid.nl/wp-content/uploads/2021/03/ActionAid_ClimateFinanceRapport_highres.pdf

¹⁴ <https://www.internationalrivers.org/node/9204>

¹⁵ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34775-XVII-38.html>

¹⁶ Rebuildingbetter, but better for whom, April 2021:

[https://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/eurodad/pages/2163/attachments/original/1617710359/rebuilding-better-FINAL_\(1\).pdf?1617710359](https://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/eurodad/pages/2163/attachments/original/1617710359/rebuilding-better-FINAL_(1).pdf?1617710359)

sectoragenda. Kwetsbaren die in extreme armoede leven zijn bijvoorbeeld gebaat bij sociale zekerheid programma's waarin vrouwen een cruciale rol spelen.

- De financiering die via de *Climate Investment Funds* worden verstrekt voor een green and resilient recovery mogen niet bijdragen aan de schulden van armste landen, maar moet juist samen gaan met schuldkijschelding. Hoe ziet Nederland hier op toe?

Graag zijn wij bereid het bovenstaande mondeling toe te lichten. Wij wensen u veel succes tijdens het Wetgevingsoverleg met minister Kaag.

Bovenstaande analyse is opgesteld door Building Change, het samenwerkingsverband van Partos, Foundation Max van der Stoel en Woord en Daad rond de SDG's en beleidscoherentie. De tekst kwam tot stand met bijdragen van ActionAid, Both ENDS, Cordaid, Care, Edukans, Het MVO-platform, het NGO platform van Netherlands Water Partnership, Oxfam Novib, Tax Justice Nederland, WECE en Wemos.

Met vriendelijke groet,

Lisanne van der Steeg

l.vandersteeg@woordendaad.nl

06-22311413

